

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

HIERONYMI DANDINI
Cæsensis, è Societate Iesu.

DE PARTIBVS HOMOGENEIS.

LIBER TERTIVS.

PRAEFATIO.

Humores ut
principia cor-
porum animati

Væcunquæ ad partium ani-
mati corporis cogniti-
onem pertinent, consequen-
tes libri absolvent. Nam
cùm generalia illius princi-
pia cum cæteris corporibus
cõmunia in primo de tem-
peratione libro, quo prima
ferè illius ex elementis compositio continetur,
tradita sint: Deinde in proximè superiori de hu-
moribus actum sit, qui illius quoque principia
quoquo modo, si non primæ constitutionis, to-
tius certè subsequenti conseruationis, iure opti-
mo existimantur: Singulæ partes considerandæ
superfunt, quibus ex primis & simplicissimis ele-
mentis compositis totum denique corpus coag-
mentatur. Tum verò eas, quæ ex his componun-
tur, commemorare oportebit, ac totius corporis
descriptionem facere.

Duplex cor-
poris composi-
tione.

Quæ dum præstitero, simul etiam duplicem
illius compositionem explicauero: alteram ex
primis illis partibus; quæ ex elementis existunt,
quæque cum totæ sint sibi similes, homogeneæ &
simplices appellantur: alteram ex illis, quæ ex ha-
rum pluribus constant & ideò heterogeneæ nunc-
upantur.

Corporis dis-
sectio.

Quo loco nollem mihi quemquam, siue philo-
sophum, siue medicum indignari; quòd illi for-
tasse videar medicæ artis partem illam inuadere,
quæ nostrorum corporum dissectionem facit,
partiumque singulari vsum exponit. Non enim
probo sententiam illam Galeni, quam in sexto li-
bro de Hippocratis & Platonis decretis cap. 9.
pronuntiauit, medicum oportere de corporis in-
strumentis, philosophum de animæ facultatibus
doctrinam suam instituire. Præsertim cùm idem
ipse in 2. de anatomicis administratoribus cap. 1.
& 2. Corporum confectionem philosopho quo-

que magnopere vtilem esse affirmauerit. Et in li-
bro de præcognitione ad Posthumum cap. 2. &
5. Boëthium Philosophum prodiderit voluisse
ipsum videre partes eas dissecantem, quibus vox
& respiratio fiunt; quòd alioquin quomodo fiant
intelligi nequeat. Adfuit & dissecanti Galenò
Paulus Sergius, & Aristoteli Magnus Alexander:
Etenim vt ea, quæ sunt propter operationem &
vsum, ex operatione & vsum maximè cognoscun-
tur: vsusque & operatio ad facultatem, & animam
vtentem atque operantem pertinent: & ideò Phi-
losophus, qui de facultatibus & anima disserit,
plurimum etiam potest & debet instrumentorum
& corporis totius constructionem explicare. Sic
contrà operatio, quæ non nisi per corporis par-
tes & instrumenta fieri potest, intelligi satis &
doceri nequit, nisi instrumentorum ratio probè
cognita fuerit. Neque igitur de corporis instru-
mentis accommodatè dicet Medicus animæ fa-
cultatibus ignoratis, propter quas fabricata sunt
instrumenta; neque de facultatibus philosophus,
nisi probè cognita habeat instrumenta, quibus
eæ in omni operatione vtuntur. Accedit quòd
naturalis philosopho non modò de anima eiusque
facultatibus; sed de animalibus item agendum
est, quæ naturalis corporis potissima species sunt.
Imò si non agit de anima, nisi quatenus anima-
lium pars est & forma; corpus quoque eandem
ob causam explicare eum oportet. Et Galenus
ipsemet in decimosextimo de vsum partium libro
an non opus illud à se conscriptum prædicat phi-
losopho, qui totius naturæ scientiam sibi studeat
comparare, magis, quàm Medico, vtile esse, eum-
que lacris iis initiari oportere. Num fortasse ab
eo velit nos cognitionem hæc mendicare, & non
medicum potius à nobis?

Aristotelem scimus in libris de animalibus to-
tam hanc partem cumulatè tradidisse; plurimo-

F iij

tumque animalium vel ipsius Galeni in 8. libro de usu partium & aliis in locis testimonio, dissectuisse corpora, partēque singulorum curiosissimè inspexisse: Immo cum hac de re primum omnium, & docuisse, & scripsisse, auctor est idem Medicus in introductione seu medico cap. 10. & in libro, quem de libris propriis promulgavit ca. 2. tractatum commemorat ab Aristotele multò antè conscriptum. Ac demum Herophilum, etsi Medicum ut naturam tamen scrutaretur, septingentos homines executisse affirmavit Tertullianus in libro de anima cap. 4. Sexcentos fortasse legendum est, hoc est plurimos. Credi enim vix potest septingentos omnia ab eo dissectos.

Duplex dissectionis finis

Itaque hæc mea quidè certè sententia est: B corporum dissectionem ad duplicem finem referri posse. Primum ut singularum partium usum, situm, corporisque totius compositionem cognoscamus: & quomodo anima in corpore instrumentis eiusmodi utens operetur, intelligamus. Deinde ut post hanc cognitionem adeptam, singulis, si forte malè habuerint, medicamentis adhibitis subveniamus, easque in integrum statum restituamus. Posterior enim hæc cognitio medici sanè propria est: sed prior illa antecedit oportet, eaque tota Philosophi est, atque hoc loco quam brevissimè fieri poterit comprehendenda: homine præsertim animalium omnium perfectissimo, sicut & antea factum est, nobis ad inspicendum proposito. Si enim ut in amatoribus iudicavit Plato, cum de agrotis aliquid Medicus dixerit, turpe Philosopho est assequi non posse ea, quæ dicuntur à Medico, neque de illis constituere; quantò id verius de organici corporis animæque instrumentorum distinctione dici potest.

QUID SIT PARS.

CAPVT. I.

Galenus definitio.

Rimùm autem ponere oportet quid nomen partis significet. Nam minùs benè à medicorum principibus Galeno & Auicenna definitum fuisse videtur. Alter in ipso initio præclari sanè illius operis, quod de usu partium edidit, partem corporis eam esse posuit, quæ nec vndequeque est cum aliis coniuncta, nec omnino ab illis separata, seorsim & per se ita coherens, ut propriam habeat circumscriptionem: sed aliqua ex parte cum aliis & cum toto copulata est, ex alia proprio finita termino. Quod idem verbis aliis expressit in primo libro de Methodo medendi cap. 5. quidquid inquires totum complet atque integrat, id totius videlicet corporis, quod complet particula siue pars nominatur.

Auicenna.

Alter autem in prima sen. primi Can. doct. 5. cap. prim. partem definiuit esse corpus, quod ex prima humorum permissione gignitur, quemadmodum humores corpora sunt ex prima ciborum permissione procreata, & cibi ex prima elementorum temperatione existunt.

Sed prior Galeni definitio, etsi generalem & vniuersam cuiuscunque partis notionem optimè sanè ostendat; nimis tamen latè patet, nostræque

A huic tractationi, in qua de solis animalium corporum partibus discernendum est, minùs accommodata videtur. Posterior autem, quæ auicennæ fuit, præterquam quòd verius in ea & magis propriè diceretur, humores ex altera ciborum coctione, quam ex prima eorum permissione gigni; angusta omnino est, nec omnes animalium partes comprehendit. Quippe non solum Aristoteles primis statim verbis primi libri de animalium historia, & cap. 1. lib. 2. de eorumdem partibus, sed & Medici omnes, & ipsemet Auicenna duo partium genera distinxerunt, solisque simplicibus & homogeneis conuenit Auicennæ illa definitio. Quoniam ea duntaxat ex prima humorum, ut is cum cæteris medicis definiuit, vel ut Aristoteles, ex prima elementorum permissione nascuntur. Quæ verò compositæ sunt atque heterogeneæ appellantur, non ex humoribus aut elementis gignuntur, sed ex illis ipsis immediatè coagmentantur; figura quæpiam accedente, numero; & accidentaria dispositione. Nisi fortasse eam ob causam ita liberit Auicennæ definire, quod heterogenearum quoque partium natura cum nil aliud sit, quam homogenearum plurimum simul coniunctarum substantia, tota est ex humoribus aut elementis hausta. Eam tamen æquum erat definitionem adterre, quæ duo hæc partium genera, quatenus diuersa sunt & inter se distincta, comprehenderet.

Eodèmq; vitio dixeris laborare huic perfimilem illam definiendi formam Conciliatoris differentia 3. partem esse corpus solidum, & spissum, ex humoribus genitum, naturæ viribus insignitum: tamen mirificè probata fuerit Valeriolæ in libro locorum communium medicinæ cap. 12.

Conciliatoris.

Meliùs omnino est partem definire esse cor-

Auicennæ.

pus toti coherens, communique vitæ coniunctum, atque ad illius functionem & usum comparatum. Cum enim partem oporteat componere totum, necesse est tum corporis partem esse corpus, tum coherere cum illo & quantitate coniunctam esse, communique totius forma, hoc est anima formati, vitæque frui & sustentari. Ac demum quoniam anima complurium operationum principium est, nec nisi organici atque ad operandum optimè comparati corporis actus existit: qualibet illius pars ad operationem quoque aliquam referatur oportet; siue ea per se operetur, siue alterius partis operationem famuletur. Ita nimirum tum homogeneas, tum heterogeneas partes comprehendimus. Nam illud ipsum, quòd heterogeneis solis, quæ officiales propterea & organica seu instrumentaria appellantur, conuenire fortasse quispiam existimauerit, ut ad vitæ & ad sensus functiones comparatæ sint: homogeneis item quoquo modo commune esse, restantur illa Aristotelis verba in 2. libro de partibus cap. 2. quibus eas dixit partim ad essentiam, partim ad actionem conducere. Ad essentiam quidem conducunt, quatenus ex illis officiales partes componuntur & vniuersum corpus coalescit. Ad actionem autem; quoniam nec manus, nec pes, nec vlla prorsus heterogenea pars sine ossibus, nervis, carnibus, & huiusmodi partibus cæteris sentit, mouetur, aut operatur quidquam.